

דְּבַעֲיָטָא חָדָא הוּוּ תַרְוּוּיָהּ, אִיהוּ דְאַגְזִים, וְאִיהוּ
דְאַחֲדַת בְּיַמֵּינֶיהָ.

וְאִי תִימָא מְנַלְן. מַמְלָה דְאִיהִי בְּאַתְנַלְיָא,
דְּכַתִּיב לָךְ יַד בִּי שַׁחַת עַמְךָ, שְׂרִי
לְאַרְמָא רְצוּעָה, וּמִשָּׁה דְלֹא הָוָה יָדַע אֲרַחָא
דְאַמָּא, שְׁתִּיק. בֵּינון דְּחַמָּא קְדָשָׁא בְּרוּךְ הוּוּ כִּךְ,
אֲנָקִיד לִיה, וּבְטַש בֵּיה וְאָמַר וְעַתָּה הִנִּיחָה לִי,
מִיד אֲרַגִּישׁ מִשָּׁה, וְאַחִיד בְּדְרוּעִיהָ דְקוּדְשָׁא
בְּרוּךְ הוּוּ, דְּכַתִּיב זְכוֹר לְאַבְרָהָם, דָּא דְרוּעִיהָ
יַמֵּינָא, וּבְנִין כִּךְ לֹא נַחֲתִית רְצוּעָה.

וְאִי תִימָא, אֲמָא דְאִיהִי רְגִילָה לְאַחְדָּא בְּרְצוּעָה
דְּמַלְפָּא, אֵן הוּוּ, דְּשַׁבְּקַת מַלְאָה לְמִשָּׁה.
שְׂאִילָנָא וְאַמֵּינָא וְהָא לֹא יַדְעָנָא בְּרִירָא דְמַלְאָה, עַד
דְּנַהֲוִי קַמִּיהָ דְּבוּצִינָא קְדִישָׁא. כִּד אָתוּ לְקַמִּיהָ

לְשׁוֹן הַקּוּדְשׁ

וְאָמַר וְעַתָּה הִנִּיחָה לִי. מִיד הֲרַגִּישׁ מִשָּׁה
וְאַחֲזוּ בְּזוּרְעוֹ שֶׁל הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ,
שְׁכַתוּב זְכוֹר לְאַבְרָהָם. זוֹ זְרוּעַ יַמִּין,
וּמִשׁוּם כִּךְ לֹא יַרְדָּה הֲרְצוּעָה.

וְאִם תֹּאמַר, הָאִם שְׂהִיא רְגִילָה לְאַחֲזוּ
בְּרְצוּעַת הַמְּלָךְ, הִיכֵן הִיטָה שְׂהַשְׂאִירָה
אֵת הַדְּבָר לְמִשָּׁה? שְׂאֵלְתִי וְאָמַרְתִּי,
וְהָרִי לֹא יַדְעָתִי אֵת בְּרוּר הַדְּבָר, עַד
שְׂנַהֲנָה לְפָנַי הַמְּנוּרָה הַקּוּדֹשָׁה. כְּשִׁבְּאוּ

הֲרְצוּעָה בְּמִקּוּמָהּ וְלֹא יַרְדָּה לְמִשָּׁה, וְלֹא
נַעֲשָׂה (הַדִּין), מִשׁוּם שְׂבַעֲשָׂה אַחַת הִיוּ
שְׂנֵיהֶם – אוֹתוֹ שְׂהַפְּחִיד, וְאוֹתוֹ שְׂאֵחֲזוּ
בְּיַמֵּינוּ.

וְאִם תֹּאמַר, מַנִּין לָנוּ? זֶה מְדַבֵּר שְׂהוּוּ
בְּגִלוּי, שְׁכַתוּב לָךְ יַד בִּי שַׁחַת עַמְךָ.
הַתְּחִיל לְהַרִים רְצוּעָה, וּמִשָּׁה, שְׂלֹא הָיָה
יודַע דְּרַכָּה שֶׁל אִם, שְׁתַּקֵּי. בֵּינון שְׂרָאָה
הַקּוּדֹשׁ בְּרוּךְ הוּוּ כִּךְ, רָמַז לוֹ, וְהִפָּה בּוֹ

דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, חָמָא בְּאַנְפִּייהוּ סִימָן. אָמַר עוּלוּ בְּנֵי
קַדִּישִׁין, עוּלוּ רְחִימִין דְּמַלְכָּא, עוּלוּ רְחִימִין דִּילִי,
עוּלוּ רְחִימִין אֵלִין בְּאֵלִין.

דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל אֵלִין חֲבַרְיָא, דְּלֹא רְחִימִין
אֵלִין לְאֵלִין, אִסְתַּלְקוּ מִעֲלָמָא עַד לֹא
מָטָא זְמַנֵּיהוּ, כָּל חֲבַרְיָא בְּיוֹמוֹי דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן,
רְחִימוּ דְּנַפְשָׁא וְרוּחָא הָזֵה בִּיעֵייהוּ, וּבְגִין כֶּךָ בְּדָרָא
דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן בְּאַתְנַגְלִיָּא הָזֵה, דְּהָזֵה אָמַר רַבִּי
שְׁמַעוֹן, כָּל חֲבַרְיָא דְּלֹא רְחִימִין אֵלִין לְאֵלִין, גְּרַמִּין
דְּלֹא לִיהֵךְ בְּאַרְחַ מִישָׁר. וְעוֹד דְּעַבְדִּין פְּגִימוּ בְּה,
דְּהָא אֲזַרְיָתָא רְחִימוּ וְאַתְחֵה וּקְשׁוּט אִית בְּה.
אַבְרָהָם רְחִים לְיִצְחָק, יִצְחָק לְאַבְרָהָם, מִתְחַבְּקִין דָּא
בְּדָא, יַעֲקֹב תַרְוֵוּיְהוּ אַחִידִן בֵּיה, בְּרְחִימוּ, וּבְאַתְחֵה,
יְהִבִּין רִוְחֵיהוּ דָּא בְּדָא. חֲבַרְיָא כְּהֵוּא דוּגְמָא
אַצְטְרִיכוּ, וְלֹא לְמַעַבְדַּ פְּגִימוּ.

לְשׁוֹן הַקּוּדֶשׁ

לְפָנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן, רָאָה בְּפָנֵיהֶם סִימָן.
אָמַר, הַכְּנָסוּ כְּנִים קְדוּשִׁים, הַכְּנָסוּ
אֱהוּבֵי הַמַּלְאָךְ, הַכְּנָסוּ אֱהוּבִים שְׁלִי,
הַכְּנָסוּ אֱהוּבִים אֵלֶּה לְאֵלֶּה.
שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא, כָּל הַחֲבַרִּים תִּלְלוּ
שְׂאִין אֱהוּבִים זֶה אֶת זֶה, מִסְתַּלְקִים
מִהָעוֹלָם טָרָם שְׁהִיַע זְמָנָם. כָּל הַחֲבַרִּים
בְּיָמָיו שֶׁל רַבִּי שְׁמַעוֹן, אֲהַבְתָּ נַפְשׁ וְרוּחַ

הִיְתָה בִּיעֵייהֶם, וּמִשׁוֹם כֶּךָ בְּדוּרוֹ שֶׁל
רַבִּי שְׁמַעוֹן הָיוּ בְּגִלוּי שְׁהִיָּה רַבִּי שְׁמַעוֹן
אוֹמֵר, כָּל הַחֲבַרִּים שְׂאִין אֱהוּבִים אֵלֶּה
לְאֵלֶּה, גּוֹרְמִים שְׁלֹא לְלַכֵּת בְּדַרְדַּךְ
יִשְׂרָאֵל, וְעוֹד – שְׁעוֹשִׁים בְּה פְּגָם, שְׁהִירִי
בַתּוֹרָה אֲהַבָּה וְאַתְחֵה וְאַמַּת יֵשׁ בְּה.
אַבְרָהָם אֲהַב אֶת יִצְחָק, וְיִצְחָק אֶת
אַבְרָהָם, הָיוּ מִתְחַבְּקִים זֶה בְּזֶה. בְּיַעֲקֹב

בִּיּוֹן דְּחֻמָּא סִימָן בְּאַנְפִּייהוּ, וְאָמַר לוֹן הָכִי. אָמְרוּ
 לִיָּה וַדָּאי רוּחַ נְבוּאָה שָׂרָא עַל פּוּצִינָא
 קְדִישָׁא, וְהָכִי אֶצְטְרִיד לָן לְמַנְדַּע. פְּכָה רַבִּי שְׂמַעוֹן
 וְאָמַר, חַד מְלָה מְאִינוֹן מְלִין דְּלְחִישׁוֹ לִי מִגּוֹ רִישׁ
 מְתִיבְתָּא דְגֻנְתָּא דְעֵדָן, דִּלָּא אָמְרוּ בְּאַתְנַלְיָא מְלָה
 דָּא סְתָרָא אִיהִי, וְאִימָא לְכוּ בְּנֵי רְחִימָאִי, בְּנֵי
 רְחִימִין דְּנִפְשָׁאִי, מָה אֶעֱבִיד, אָמְרוּ לִי בְּלְחִישָׁא,
 וְאַנָּא אִימָא בְּאַתְנַלְיָא. וְלִזְמָנָא דְנִחְמִי אֲנִפִּין
 בְּאַנְפִּין, (דף קצ"א ע"א) כָּל אֲנִפִּין יִסְתַּכְמוֹן בְּדָא.

בְּנֵי. חוּבָא דְעֵבְרוּ (ערב רב) עֲמָא דְלְבַר. וְאַשְׁתַּתְּפוּ
 בֵּיה עֲמָא קְדִישָׁא, בְּאַמָּא חָאבוּ, דְכְתִיב קוּם
 עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים, אֱלֹהִים וַדָּאי. כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל דָּא,
 אִיהוּ דְשָׂרְיָא עַלְיֵיהוּ בְּאַמָּא עַל בְּנִין, וַדָּא הוּא רִזָּא
 דְכְתִיב, (תהלים קו) וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדִם בְּתַבְנִית שׁוֹר.

לשון הקודש

בְּגִלּוּי דְכָר זָה, סְתָר הוּא. וְאָמַר לְכֶם,
 בְּנֵי אַהֲוּבִי, בְּנֵי אַהֲוּבֵי נַפְשִׁי, מָה
 אַעֲשֶׂה. אָמְרוּ לִי בְּלַחֲשׁ, וְאַנִּי אָמַר
 בְּגִלּוּי, וְלִזְמַן שְׁנַרְאָה פְּנִים בְּפָנִים (שְׂכִיחָה),
 כָּל הַפְּנִים יִסְתַּכְמוּ בְּזָה.

בְּנֵי, הַחֻמָּא שְׁעָשׂוּ (ערב רב) הָעַם שְׂבַחוּיָן,
 וְהַשְׁתַּתְּפוּ בּוֹ הָעַם הַקְּדוֹשׁ - בְּאֵם הַם
 חֲטָאוּ, שְׂפָתוֹב קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים,
 אֱלֹהִים וַדָּאי. כְּבוֹד יִשְׂרָאֵל הַזֶּה, הוּא

שְׂנִיחָם אַחוּזִים בְּאַחֲבָה וּבְאַחֲוָה, נוֹתְנִים
 רוּחָם זָה בְּזָה. גַּם הַחֲבָרִים בְּאוּתָה
 דְּגֻמָּא הֵם צְרִיכִים, וְלֹא לַעֲשׂוֹת פְּנִים.

בִּיּוֹן שְׂרָאָה סִימָן בְּפָנֵיהֶם וְאָמַר לְהֶם
 פְּכָה, אָמְרוּ לוֹ, וַדָּאי רוּחַ נְבוּאָה שׁוֹרָה
 עַל הַמְּנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, וְכַף אָנוּ צְרִיכִים
 לְדַעַת. פְּכָה רַבִּי שְׂמַעוֹן וְאָמַר, דְּכָר
 אַחַד מְאוּתָם דְּכָרִים שְׂלַחֲשׁוּ לִי מִתּוֹךְ
 רֹאשׁ הַיְשִׁיבָה שֶׁל גֵּן עֵדֶן, שְׁלָא אָמְרוּ

דָּא כְבוֹדֵם דִּישְׂרָאֵל, אִמָּא דְלַהוֹן. וְדָא הוּא
 דְכַתִּיב, (שמואל א ד) וְגָלָה כְבוֹד. וְדִגְרָמוּ לְשִׁכְנֵתָא
 דְאִתְגַּלִּי בְגָלוּתָא עִמְהוֹן. וְעַל דָּא וַיִּמְרוּ אֶת
 כְבוֹדֵם, בְּמָה. בְּתַבְנִית שׁוּר.

הַבָּא אִיהוּ רָזָא דְמַלְתָּה, תָּא חַזִּי, לְתַתָּא גּוֹ שְׁמָרִים
 דְחִמְרָא, הוֹרְדִין בִּישׁוּן, נִפְק חַד עֲרֵעוּרָא,
 מְקַטְרָנָא, מְזִיקָא קַדְמָאָה, וְאִיהוּ בְרָזָא דִּיוֹקְנָא
 דְאָדָם. כַּד קָרִיב לְגוֹ קַדְשָׁא. בִּינוּן דְאִתְעֵבֵר מִתַּמָּן,
 וּבְעֵי לְנַחְתָּא לְתַתָּא. בְּעֵי לְאִתְלַבֵּשׂא בְּלְבוּשָׁא,
 לְנִזְקָא עֲלֵמָא. וְנַחֲתִית הוּא וְרִתִּיכוּי. וּלְבוּשָׁא
 קַדְמָאָה דְקָא נְקִיט, תַּבְנִית שׁוּר, דִּיוֹקְנָא דְשׁוּר,
 וְקַדְמָאָה לְנִזְיקוֹן מְאִינוּן אַרְבַּע, שׁוּר אִיהוּ. וְאִינוּן
 אַרְבַּע אַבוֹת לְנִזְקָא עֲלֵמָא. וְכַלְהוּ תְלַתָּא דְאָבוֹת
 נִזְיקוֹן כַּר שׁוּר, כַּלְהוּ דִּילִיָּה, וְעַל דָּא כְתִיב, וַיִּמְרוּ
 אֶת כְבוֹדֵם בְּתַבְנִית שׁוּר.

לשון הקודש

בְּתוֹךְ שְׁמָרֵי הַיַּיִן הַשְּׁמָרִים הָרַעִים, יֵצֵא
 מִכְּפִיֶּנּוּ אֶחָד, מְקַטְרָג, מְזִיק קַדְמוֹן, וְהוּא
 בְּסוּד דְמוֹת אָדָם. כְּשֶׁקָּרַב לְתוֹךְ הַקַּדְשׁ,
 בִּינוּן שְׁמַעְבַּר מִשֵּׁם וְרוּצָה לְרַדְתָּ לְמַטָּה,
 רוּצָה לְהִתְלַבֵּשׂ בְּלְבוּשׁ לְהִזִּיק אֶת
 הָעוֹלָם. וַיִּוֹרֵד הוּא וּמְרַכְבוֹתָיו. וְהִלְבוּשׁ
 הָרֵאשׁוֹן שֶׁהוּא לֹקַח - תַּבְנִית שׁוּר,
 דְמוֹת שׁוּר, וְרֵאשׁוֹן לְנִזְיקוֹן מֵאוֹתָם

שְׁשׂוּרָה עֲלֵיהָ פֶּאֶם עַל בְּנִים, וְזֵהוּ סוּד
 הַכְּתוּב (תהלים קו) וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדֵם
 בְּתַבְנִית שׁוּר. זֶה כְּבוֹדֵם שֶׁל יִשְׂרָאֵל,
 הָאִמָּא שְׁלָהֶם. וְזֵהוּ שְׁכַתוֹב (שמואל א-ד) וְגָלָה
 כְבוֹד. שְׁגָרְמוּ לְשִׁכְנֵה לְגָלוּת
 בְּגָלוּת עִמְדָם. וְעַל זֶה וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדֵם.
 בְּמָה? בְּתַבְנִית שׁוּר.
 פֶּאֶן הוּא סוּד הַדְּבַר. בֵּא וְרָאָה, לְמַטָּה

מֵהוּ אוֹכֵל עֵשֶׂב. הָא דְרִשִׁינָן בֵּיהּ. אֲבָל עֲקָרָא
 דְּמִלָּה, מִתְמַצִּית דְּלָחֵם וְשִׁבְעָה זֵינֵי דְגֵן,
 לִית לִיהּ בְּהוּ חוֹלְקָא. וּבְגֵינֵי כֵךְ, אִימָא לָא הֵוַת
 תַּפְּנֵן, וְלָא יָאוּת לָהּ לְמַחְוֵי תַּפְּנֵן. וּבְגֵינֵן דְּאִפָּא הֵוַה
 יַדַּע רְחֻמָּנֵנוּ דְּאִמָּא וְאַרְחָא דִּילָהּ, אָמַר לְמִשְׁהָ, בְּנֵי
 רְחִימָאֵי, עֵיטָא בְּתַרְוֵייהוּ בְּדָא תְּדִיר. וְדָא הוּא
 דְּלַחֲשֵׁנוּ לִי בְּלַחֲשֵׁנוּ, דְּלָא חָזִי לְגַלְאָהּ, דְּבָרָא לָא
 יַנְדַּע, וַיַּחֲמֵי דְּהָא רְצוּעָה אֶתְתַּקְּנַת, וַיַּדְחַל תְּדִיר.
 אֲבָל תַּרְוֵייהוּ בְּעֵיטָא דָא, וּבְעֵיטָא חָדָא.

תָּא חָזִי כְּתִיב (שמות לב) וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשַׁשׁ מִשְׁהָ.
 מָאן הָעָם. אֵינֹון עֲרַב רַב. מָאן עֲרַב רַב. וְכִי
 לודים וְכוּשִׁים וְכַפְתּוּרִים וְתוּגְרָמִים הֵוַו, דְּקָרָאן לֹון
 עֲרַב רַב, וְהֵלֵא מְצָרִים הֵוַו, וּמְמַצְרִים נְטֵלוּ, וְאֵלוּ
 הֵוַו עֲרַבּוּבִיא דְּעַמִּין סְגִיאִין, הָכִי הֵוַה לִיהּ לְמַכְתַּב,

לשון הקודש

אהובי, העצה בזה תמיד בשניהם. וזהו
 שִׁלְחֵשׁוּ לִי בְּלַחֲשֵׁי, שֶׁלֹא רָאוּי לְגַלוּת,
 שֶׁהֵבֵן לֹא יַדַּע, וַיֵּרָאָה שְׁהַרֵי רְצוּעָה
 מוֹכְנָה, וְתָמִיד יִפְחַד. אֲבָל שְׁנֵיהֶם בְּעֵצָה
 זוּ וּבְעֵצָה אַחַת.

בֵּא וַרְאָה, כְּתוּב וַיֵּרָא הָעָם כִּי בִשַׁשׁ
 מִשְׁהָ. מִי זֶה הָעָם? הֵם הָעֲרַב רַב. מִי
 הָעֲרַב רַב? וְכִי לודים וְכוּשִׁים וְכַפְתּוּרִים
 וְתוּגְרָמִים הֵוַו, שֶׁקָּרָאוּ לָהֶם עֲרַב רַב?
 וְהֵלֵא מְצָרִים הֵוַו, וּמְמַצְרִים נְסֵעוּ. וְאֵלוּ

אַרְבַּעָה. הוּא שׁוּר. וְהֵם אַרְבַּעָה אַבּוֹת
 לְהַזִּיק לְעוֹלָם, וְכֹל שְׁלֹשֶׁת אַבּוֹת הַנְּזִיקִין
 פְּרַט לְשׁוּר, כֹּלָם שְׁלוּ, וְעַל זֶה כְּתוּב
 וַיִּמְרוּ אֶת כְּבוֹדִם בְּתַבְּנִית שׁוּר.

מֵחַ זֶה אֲכֹל עֵשֶׂב? הֲרֵי דְרִשְׁנֵנוּ בּוּ, אֲבָל
 עֲקָר הַדְּבָר מִתְמַצִּית שֶׁל לָחֵם וְשִׁבְעָה
 מִיַּנֵּי דְגֵן אֵין לוֹ בְּהֵם חֶלֶק. וּמִשׁוּם כֵּךְ
 הָאֵם לֹא הֵיטָה שָׂם, וְלֹא נָאָה לָהּ לְהֵיזֵת
 שָׂם. וּמִשׁוּם שֶׁהָאֵב הֵיךְ יוֹדַע אֶת
 רְחֻמָּנוֹת הָאֵם וְדַרְבָּהּ, אָמַר לְמִשְׁהָ, בְּנֵי

עֵרַב רַב עָלוּ אֶתֶם לְפִי עֵרְבוּבֵיָא דְלֵהוֹן.

אַלְא (שמות יב) עֵרַב רַב עָלָה אֶתֶם. עֲמָא חַד הָוָה,

וְלִישָׁן חַד, אֲבָל כָּל חֲרָשֵׁי מִצְרַיִם, וְכָל

חֲרָטוּמֵי דְלֵהוֹן הָווּ, וְדִבְתִּיב בְּתוּ, (שמות ז) וַיַּעֲשׂוּ גַם

הֵם חֲרָטוּמֵי מִצְרַיִם. וְדָבְעוּ לְמִיָּקָם לְקַבֵּל פְּלִיאָן

דְּקוּדְשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא, פִּינּוּן דְּחָמוּ נִסִּין וּפְלִיאָן דְּעֵבֵד

מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, אֶחְדְּרוּ לְגַבֵּי מֹשֶׁה. אָמַר לִיה

קְדָשָׁא בְּרִידָּהּ הוּא לְמֹשֶׁה, לָא תְקַבֵּל לֹוּן. אָמַר

מֹשֶׁה, מָאֲרִיָּה דְּעֵלְמָא, פִּינּוּן דְּחָמוּ גְבוּרְתָּא דִּילָךְ,

בְּעָאן לְאַתְנִיבִירָא. יַחְמוּן גְבוּרְתְּךָ בְּכָל יוֹמָא, וַיִּנְדְּעוּן

דְּלִית אֱלֹהָא בַר מְנַךְ. וְקַבֵּל לֹוּן מֹשֶׁה.

אַמַּאי קָרָא לֹוּן עֵרַב רַב. אֱלֹא כָּל חֲרָשֵׁין

דְּמִצְרַיִם הָווּ, וּבְרִישִׁיהוֹן יוֹנוֹם וַיִּמְבְּרוּם,

וּבְשַׁעֲתֵי דִיוֹמָא הָווּ עֵבְדֵי תְדִיר חֲרָשִׁיָּהוּ. וְכָל אֵלִין

לשון הקודש

שַׁעֲשָׂה מֹשֶׁה בְּמִצְרַיִם, חֲזָרוּ לְמֹשֶׁה.

אָמַר תְּקַדּוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, אֵל

תְּקַבֵּל אוֹתָם. אָמַר מֹשֶׁה, רַבּוֹן הָעוֹלָם,

פִּינּוּן שְׂרָאוּ גְבוּרְתְּךָ הֵם רוּצִים לְהַתְנַיֵר.

יִירָאוּ גְבוּרְתְּךָ בְּכָל יוֹם, וַיִּנְדְּעוּ שְׂאִין

אַלוֹהֵי מִבְּלַעֲדִידָךְ. וְקַבֵּל אוֹתָם מֹשֶׁה.

לְפִימָה קָרָא לְהֵם עֵרַב רַב? אֱלֹא כָּל

מְכַשְׁפֵי מִצְרַיִם הָיוּ, וּבְרֵאשָׁם יוֹנוֹם

וַיִּמְבְּרוּם, וּבְשַׁעֲתוֹת הַיּוֹם הָיוּ עוֹשִׂים

הָיוּ עֵרְבוּבֵיָהּ שֶׁל עַמִּים רַבִּים, כִּדּוּ הָיָה

לוֹ לְכַתְּבוּ: עֵרַב רַב עָלוּ אֶתֶם לְפִי

הָעֵרְבוּבֵיָהּ שְׁלָהֶם.

אַלְא עֵרַב רַב עָלָה אֶתֶם – עִם אֶחָד

הָיָה וְלִשׁוֹן אַחַת, אֲבָל כָּל מְכַשְׁפֵי

מִצְרַיִם וְכָל חֲרָטְמֵיהֶם הָיוּ אֱלֹהֵי שְׁכֵתוּב

בְּהֵם (שמות ז) וַיַּעֲשׂוּ גַם הֵם חֲרָטְמֵי מִצְרַיִם.

שְׂרָעוּ לְעַמּוּד כְּנָגֵד גַּפְלָאוֹת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ

הוּא. פִּינּוּן שְׂרָאוּ הַנְּסִים וְהַנְּפְלָאוֹת

תְּרִשִׁין עֲלֵאֵין, הוּוּ מִסְתַּכְּלֵי מִכִּי נָטִי שְׂמִשָּׂא,
מִשִּׁירוּתָא דְשִׁית שְׁעוֹת וּמְחֻצָּה, עַד שִׁירוּתָא דְתִשְׁעָ
וּמְחֻצָּה. דְהֵיִינוּ עֵרֵב רַבְרָבָא. כָּל אֵינוֹן תְּרִשִׁין
זְעִירִין, מִשִּׁירוּתָא דְתִשְׁעָ וּמְחֻצָּה, עַד פְּלָגוֹת לִילְיָא.

אֵינוֹן עֲלֵאֵין דְבַהוּ, הוּוּ מִסְתַּכְּלֵי מִכִּי נָטִי שְׂמִשָּׂא.
דְהָא כְּדִין שְׂרָאן תִּשְׁעָ מְאָה וְתִשְׁעִין וַחֲמִשָּׁ
דְרַגִּין, לְמִשְׁטָא עַל טוּרֵי חָשׁוּד. וְרוּחָא דְלַהוֹן,
הָזָה מִשְׁטָא עַל כָּל אֵינוֹן תְּרִשִׁין (נ"א דְרַגִּין)
בְּחִרְשִׁייהוּ. וְאֵלִין הוּוּ עַבְדֵי, כָּל מַה דְאֵינוֹן בְּעָאן.
עַד דְכָל מְצָרָאֵי רְחֻצְנוּ דְלַהוֹן בְּאֵלִין הָזָה. וְקָרְאן
לוֹן עֵרֵב רַב. בְּגִין דְאֵית עֵרֵב זְעִירָא, מִתִּשְׁעָ שְׁעוֹת
(דף קצ"א ע"ב) וּמְחֻצָּה וּלְתַתָּא, דָּא עֵרֵב זְעִירָא. וְתִרֵי
עֵרְבֵי אֵינוֹן, וְעַל דָּא וְגַם עֵרֵב רַב עָלָה אֲתָם.

לשון הקודש

לְשׁוֹטֵט עַל הַרִי הַחֲשׁוּד, וְרוּחָם הֵיזָה
מְשׁוֹטְטֵת עַל כָּל אוֹתָם מִכְּשָׁפִים (קְרֻגוֹת)
בְּכִשְׁפֵיהֶם. וְאֵלָה הֵיוּ עוֹשִׂים כָּל מַה
שֶׁהֵם רוּצִים, עַד שֶׁכָּל הַמְצָרִים בְּאֵלָה
הֵיזָה מִכְּשָׁחֶם. וְקָרְאוּ לָהֶם עֵרֵב רַב,
מִשׁוּם שֶׁנִּשְׁאָר לָהֶם עֵרֵב קָטָן, מִתִּשְׁעָ
שְׁעוֹת וַחֲצֵי וּמְטָה, זֶה עֵרֵב קָטָן. וְשְׁנֵי
עֵרְבִים הֵם, וְעַל כֵּן וְגַם עֵרֵב רַב עָלָה
אֲתָם.

כְּשִׁפְיָהֶם תְּמִיד. וְכָל הַמְּכַשְּׁפִים הִלְלוּ
הָעֲלִיוֹנִים הָיוּ מִסְתַּכְּלִים מִכַּאֲשֶׁר נוֹטָה
הַשֶּׁמֶשׁ, מִרְאשִׁית יוֹשֵׁעַ שְׁעוֹת וַחֲצֵי עַד
רְאשִׁית תִּשְׁעָ וַחֲצֵי, שֶׁהֵינּוּ עֵרֵב הַגָּדוֹל.
כָּל אוֹתָם מִכְּשָׁפִים קְטָנִים, מִתְחַלֵּת
תִּשְׁעָ וַחֲצֵי עַד חֻצוֹת הַלַּיְלָה.

אוֹתָם עֲלִיוֹנִים שֶׁבָּהֶם הֵיוּ מִסְתַּכְּלִים
מִכְּשִׁנּוּטָה הַשֶּׁמֶשׁ, שֶׁהֵרִי אִזּוֹ מִתְחִילִים
תִּשְׁעָ מֵאוֹת וְתִשְׁעִים וַחֲמִשָּׁ דְרַגּוֹת

וְחִכְמַתָּא דְלֵהוֹן, הָוּה סְגִי. וְאֵינוֹן אֶסְתְּכְלוּ
 בְּשַׁעְתֵּי דִיּוֹמָא, וְאֶסְתְּכְלוּ בְּדִרְגָּא
 דְּמִשָּׁה, וְחִמוּ דְהָא בְּכָל סְטָרִין בְּשֵׁשׁ מִשָּׁה: בְּשֵׁשׁ
 שַׁעְתֵּי קִדְמָאִין דִּיּוֹמָא, דְּאֵינוֹן לָא יִכְלִין לְשַׁלְמָא
 בְּהוּ, (נ"א בְּגִין שִׁית) בְּשִׁית דְּרִגִין עֲלָאִין דְּאֶחִידָן בִּיה (נ"א
 דְּאֶחִיד בְּהוּ). וּבְכָל סְטָרִין בְּשִׁית הָוּה, וּבְעֶמְרִין דְּאֶלִין
 שִׁית, הָוּה זְמִין לְרֵדָת מִן הָהָר, דְּכִתִּיב כִּי בְּשֵׁשׁ
 מִשָּׁה לְרֵדָת מִן הָהָר.

מִיָּד וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן, (דְּהִכִּי תִנְיִן דְּבִסְתָּא שַׁעְתָּא דְּנִחִית
 מִשָּׁה וְקִבִּיל אֹרְיִיתָא בְּלַחֲדוּדֵי כָּלְלָא דְּכָל יִשְׂרָאֵל וְאִיהוּ קִבִּיל אֹרְיִיתָא
 בְּעֲלָמָא. וְאִפִּילוּ מְגִילַת אֶסְתֵּר דְּכִתִּיב (אֶסְתֵּר ט) וְקִבִּיל הִיְהוּדִים. וְקִבִּלוּ הִיְהוּדִים מִכְּעִי
 לִיהוּ. מָאִי וְקִבִּיל אֶלָּא דָּא מִשָּׁה דְּאִיהוּ הִיְהוּדִים כָּלְלָא דִּיהוּדָאִי. וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן)
אֲמָאִי עַל אֶהְרֹן. בְּגִין לְאֶתְכַלְלָא בְּסִטְרָא דִּימִינָא,
דְּהָא אֵינוֹן שְׂמָאֲלָא בְּעוּ מִנִּיהּ, וּבְגִין דְּלֵהוּי כָּלִיל
בִּימִינָא, אֶתְכַנְּשׁוּ עַל אֶהְרֹן, וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו קוּם

לשון הקודש

מִיָּד וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן, (שְׁפָר לְמִדְנֹה
 שְׂבָאוֹתָהּ שַׁעָה שְׁנֵי מִשָּׁה וְקִבִּיל הַתּוֹרָה לְבַדּוּ כָּלְלוֹת כָּל
 יִשְׂרָאֵל, וְהוּא קִבִּיל הַתּוֹרָה בְּעוֹלָם. וְאִפִּילוּ מְגִילַת אֶסְתֵּר
 שְׁכֵתוֹב (אֶסְתֵּר ט) וְקִבִּיל הִיְהוּדִים, וְקִבִּלוּ הִיְהוּדִים הֵיךְ צָרִיךְ
 לְהִיטֹל! מִהוּ וְקִבִּיל אֶלָּא זֶה מִשָּׁה שְׂהוּא הִיְהוּדִים, כָּלְלוֹת
 כָּל הִיְהוּדִים. וַיִּקְהַל הָעָם עַל אֶהְרֹן) לְמָה עַל
 אֶהְרֹן? כִּדִּי לְהַכְלִיל בְּצַד הַיְמָאִין, שְׂהַרִי
 הֵם הַשְּׂמָאֵל רְצוּ מִמֶּנּוּ, וּכְדִי שְׂהִיְהִי
 כָּלִיל בְּיָמִין, הַתְּכַנְּסוּ עַל אֶהְרֹן,

וְחִכְמַתָּם הִיְתָה רַבָּה, וְהֵם הִסְתְּכְלוּ
 בְּשַׁעוֹת הַיּוֹם, וְהִסְתְּכְלוּ בְּדִרְגַת מִשָּׁה,
 וְרָאוּ שְׂהַרִי בְּכָל הַצְּדִדִים בְּשֵׁשׁ מִשָּׁה:
 בְּשֵׁשׁ שַׁעוֹת רֵאשׁוֹנוֹת שַׁל הַיּוֹם, שְׂהֵם
 לָא יִכְוִלִים לְשַׁלְמַת בְּהֵם, (בְּגִלְל ש) בְּשֵׁשׁ
 דְּרָגוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׂאוֹחִזִים בּוּ (שְׂאוֹחֵי בְּהֵם).
 וּבְכָל הַצְּדִדִים הֵיךְ בְּשֵׁשׁ, וּבְעֶמְרֹת
 הַשֵּׁשׁ הִלְלוּ הֵיךְ עֲתִיד לְרֵדָת מִן הָהָר,
 שְׁכֵתוֹב כִּי בְּשֵׁשׁ מִשָּׁה לְרֵדָת מִן הָהָר.

עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. (אלהים ודאי בעו ספר שמאלא. אשר ילכו אשר ילך מפעי ליה. מאי אשר ילכו. אלא אלהים שית דרנא אינון (ד"א ששת ימי המעשה) בלהו בספר שמאלא דאלהים שית אינון. דאי תימא דהא שבע אינון. הווא אלהים עלמה לא עאל בכללא).

תָּא חֲזִי, פֶּל זְמַנָּא דְהוּה מִשָּׁה בְּמַעְרִים, שְׁמָא דְאֱלֹהִים לָא דְכִיר, אֶלָּא שְׁמָא דִינִי, וְעַל דָּא קִשְׁיָא לִיה לְפִרְעָה בְּגִין דְּלֹא יְהֵא תּוֹקְפָא לְהוּוּא סְטָרָא אַחְרָא, וְלֹא יתְתַקַּף בְּעֵלְמָא. הַשְּׁתָּא בְּעוּ הָהִיא מַלְתָּ, וְהֵיִינוּ קוּם עֲשֵׂה לָנוּ אֱלֹהִים. לָנוּ דִיִּיקָא, דְּאֵנן צְרִיכִין לְהֵאֵי מַלְתָּ, לְתַקְפָּא סְטָרָא דִילן, דְּהוּה אֲתִידְחִיא עַד הַשְּׁתָּא.

אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ. מָאֵי אָמְרוּ. אֶלָּא הָכִי אָמְרוּ, תְּמִינָן דְּאֵתוֹן יִשְׂרָאֵל, כָּל טוֹב וְכָל יָקָר דְּעֵלְמָא לָבוּ, וְאֵנן דְּחִיִּין לְבַר. דְּלָבוּ, (שמות יג) וַיִּי' הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם. אוֹף הָכִי אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ

לשון הקודש

שלא יהיה תקף לאותו הצד האחר ולא יתחזק בעולם. עכשו רצו את אותו הדבר, וזהו קום עשה לנו אלהים. לנו דוקא, שאנו צריכים את הדבר הזה לחזק את הצד שלנו, שהיה דחוי עד עכשו.

אֲשֶׁר יִלְכוּ לְפָנֵינוּ. מה אמרו? אלא כך אמרו, אנו רואים שאתם ישראל, כל טוב וכל הכבוד של העולם לכם, ואנו

ויאמרו אליו קום עשה לנו אלהים. (אלהים ודאי רצו צד השמאל. אשר ילכו, אשר ילך היה צריך להיותו מהו אשר ילכו? אלא אלהים, שש מדרגות הן, (ששת ימי המעשה). כלם בצד השמאל של אלהים, שש הן. שאם תאמר שהרי הן שבע, אותו האלהים העליון לא נכנס בכלל).

בַּא וְרָאה, כָּל זְמַן שֶׁהִיא מִשָּׁה בְּמַעְרִים, לא הזכיר השם של אלהים, אלא שם של ה', ועל זה קשה לו לפרעה, כדי

לְפָנֵינוּ, כְּמֵה דְאָזִיל קַמֵּיכוּ יְיָ. דְהָא רְשׁוּ אֵית
לְסַטְרָא דִילָן לְמַתְדָּ אֹפֵךְ חֲכִי לְקַמְנָא, אִי נִזְמִין
לִיה עֹבְדָא.

תָּא חַזִּי, כֹּל עֲנַנֵי יִקְר דְאָזִלוּ בְּמַדְבְּרָא, לָא הָווּ
חַפְיִין אֶלָּא לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֹדְרֵיהוּ. וְתַחֲוֵא
עֲנָנָא דִיקְר, דְכִתִּיב וַיֵּי הוֹלֵךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם, אֶזְלָא
לְקַמֵּייהוּ. וְאֵלִין עֵרֵב רַב, וְכֹל אֵינוֹן בְּעִירֵי עֲאֲנִין
וְתוֹרִין, הָווּ אֶזְלוּ לְבַר מְמַשְׂרֵיתָא, לְבַתְרֵיתָא. וְתָא
חַזִּי, כֹּל אֵינוֹן אַרְבַּעִין שָׁנִין דְקָא אֶזְלוּ יִשְׂרָאֵל
בְּמַדְבְּרָא, שׁוּם לְכַלּוּכָא וְטַעֲוִפָּא לָא הָוּה גּוּ עֲנַנֵי
לְגוּ. וְעַל דָּא עָאֲנִי וְתוֹרֵי דְהוּוּ אֶכְלִי עֵשֶׂב לְבַר
חַזִּי, וְכֹל אֵינוֹן דְנִטְרֵי לֹזֵן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִי חֲכִי אֵינוֹן עֵרֵב רַב
לָא הָווּ אֶכְלִי מִן מְנָא. אָמַר לִיה וְדָאֵי חֲכִי

לשון הקודש

לְפָנֵיהֶם. וְהָעֵרֵב רַב הִלְלוּ, וְכֹל אוֹתָן
בְּהֵמוֹת, עֲאֵן וְשׁוֹרִים, הָיוּ הוֹלְכִים מְחוּזִין
לְמַחְנֵה בְּאַחֲרוּנָה. וְכֹא רָאָה, כֹּל אוֹתָם
אַרְבַּעִים שָׁנִים שֶׁהֲלָכוּ יִשְׂרָאֵל בְּמַדְבֵּר,
שׁוּם לְכַלּוּךְ וְטַעֲוִפָּא לָא הָוּה בְּתוּךְ הָעֲנָנִים
בְּפָנִים. וְעַל זֶה עֲאֵן וְכִקְרָ שֶׁהָיוּ אוֹכְלִים
עֵשֶׂב הָיוּ בְּחוּזִין, וְכֹל אוֹתָם שֶׁשׁוֹמְרִים
אוֹתָם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, אַבָּא, אִם כֹּךְ, אוֹתָם

דְּחַוִּים בְּחוּזִין. שְׁלָכֶם - (שמות יג) וְהָ הֲלֹךְ
לְפָנֵיהֶם יוֹמָם. אִם כֹּךְ אֱלֹהִים אֲשֶׁר יִלְכוּ
לְפָנֵינוּ, כְּמוֹ שֶׁהָ הוֹלֵךְ לְפָנֵיכֶם. שֶׁהָרִי
יֵשׁ לָנוּ רְשׁוּת לְצַד שְׁלָנוּ לְלַבֵּת אִם כֹּךְ
לְפָנֵינוּ, אִם נִזְמִין לוֹ מַעֲשֵׂה.

כֹּא וְרָאָה, כֹּל עֲנַנֵי הַכְּבוֹד שֶׁהֲלָכוּ
בְּמַדְבֵּר, לָא הָיוּ מְכַסִּים אֶלָּא רַק אֵת
בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְבַדָּם, וְאוֹתוֹ עֲנֵן כְּבוֹד
שֶׁכְּתוּב וְהָ הֲלֹךְ לְפָנֵיהֶם יוֹמָם, הוֹלֵךְ

הוא. אֵלֶּא מָה דִּי־הִבִּין לִזְוֹן יִשְׂרָאֵל, כְּמֵאן דִּי־הִיב
 לְעֵבְדֵיהּ. וּמִמָּה הָווּ אֹכְלֵי. מִתְמַצִּית, מָה דְאִשְׁתָּאָר
 מִבְּתַר רִיתָא, פְּסוּלַת. וּקְרָא אֲבָרְיוֹ וְאָמַר, (שמות טז)
 וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי
 יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרָא. וַיֵּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִן
 הוּא, וְלֹא שָׂאָר עֵרֶב רַב, עָאֲנִי וְתוֹרִי, דִּהוּוּ בִּינֵיהוּ.

עַד הַשְּׂתָא, הָווּ אֶתְפַּפִּין אֵינוֹן עֵרֶב רַב וְהַשְּׂתָא
 קָמוּ וּבָעוּ עוֹבְדָא, לְאֶתְקַפָּא לְסִטְרָא אַחֲרָא.
 אָמְרוּ, אוּ נְהִיא כְּלָנָא עֲמָא חָדָא, וְנִהְיוּ בְּכֻלָּא
 עֲמִכּוֹן, אוּ יְהִי לָן מָאן דִּי־חָדָא קָמְנָא, כְּמָה דִּי־חָדָא
 אֶלְהִיכּוֹן קַמִּיכּוֹן. אָמַר אַחֲרָן, חֵם וְשָׁלוֹם דִּיאֲלִין
 יִשְׁתַּתְּפוֹן בְּעֲמָא קַדִּישָׁא, לְמַהְיוּ כְּלָא כְּלָלָא חָדָא,
 וְלֹא יִתְעַרְבוּן עֲמָא קַדִּישָׁא בְּעֲמָא דָא, כְּלָלָא חָדָא,
 אֵלֶּא טַב אִיהוּ לְאַפְרָשָׁא לִזְוֹן מְגוּ עֲמָא קַדִּישָׁא, עַד
 דִּי־יְתִי מִשָּׂחָה.

 לִזְוֹן הַקּוֹדֶשׁ

שָׂאָר הָעֵרֶב רַב, עָאֲנִי וּבְקָר שְׂדֵי
 בִּינֵיהֶם.

עַד עֲבָשׁוּ הָיוּ כְּנוּעִים אוֹתָם עֵרֶב רַב,
 וְעֲבָשׁוּ עָמְדוּ וּרְצוּ מַעֲשֶׂה לְחֹזֵק אֶת הַצַּד
 הָאֲחֵר, וְאָמְרוּ, אוּ נְהִיָּה כְּלָנָא עִם אַחַד
 וְנְהִיָּה בְּכֻלָּא עִמְכֶם, אוּ שִׁיְהִיָּה לָנוּ מִי
 שִׁילָד לְפָנֵינוּ כְּמוֹ שְׂהוּלָד אֱלֹהֵיכֶם
 לְפָנֵיכֶם. אָמַר אַחֲרָן, חֵם וְשָׁלוֹם שְׂאֵלָה

עֵרֶב רַב לֹא הָיוּ אוֹכְלִים מִן הַמָּן? אָמַר
 לוֹ, וַיֵּאֵי כֹּה הוּא, אֵלֶּא רַק מָה שְׁנוֹתָנִים
 לָהֶם יִשְׂרָאֵל, כְּמִי שְׁנוֹתָן לְעֵבְדוֹ. וּמִמָּה
 הָיוּ אוֹכְלִים? מִתְמַצִּית, מָה שְׁנִשְׂאָר
 אַחֲרֵי הַרְחִים, פְּסוּלַת. וְהַכְּתוּב מְכַרְזֵי
 וְאָמַר, (שם טז) וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל אָכְלוּ אֶת הַמָּן
 אַרְבָּעִים שָׁנָה. בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אַחֲרֵים.
 וַיֵּרְאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמְרוּ מִן הוּא, וְלֹא

וְאַחֲרָיו לְטַב אֶתְכַוֵּן, אֵלֶּיךָ סְגִי־אֵין הוּוּ מִיִּשְׂרָאֵל
 דְּאַשְׁתַּתְּפוּ בְּחֲדוּיָהּוּ בְּלִבָּא. וּבְגִין כֵּן, כִּד
 אֲתָא מֹשֶׁה, אֶצְטְרִיךְ לְבַרְרָא וּלְלַבְנָא לְעַמָּא
 קְדִישָׁא מִתְהוּא חוּבָא, וְאַשְׁקִי לִזֵּן שְׁקִי, עַד
 דְּאַתְבְּרִירוּ (דף קצ"ב ע"א) כִּלְהוּ וְלֹא אֶשְׁתַּאֲר כִּהוּ
 פְּסוּלַת כֻּלָּל.

אָמַר לִזֵּן אַחֲרָיו, (שמות לב) פְּרָקוּ נְזֻמֵי הַזֹּהֵב, וְכִי לֹא
 הָיָה לִזֵּן דְּהִבָּא אַחֲרָא. אֵלֶּיךָ אָמַר אַחֲרָיו,
 בְּעוֹד דְּאִית לִזֵּן קְטָטָה בְּבִנְיָהּוּ וּבְנִשְׁיָהּוּ, יִתְעַכְּבוּן,
 וּבִין כֵּן יִיְתִי מֹשֶׁה. תָּא חַזִּי, תְּנִינֵן קָשִׁים גְּרִים
 לְיִשְׂרָאֵל כְּסַפְּחַת בְּבִשְׂר חַחִי, כָּל שְׁכָן אֵלֵינוּ, וְלֹא
 הָיוּ גְרִים כְּדָקָא יְאוּת. אֵינֵנוּ מָה עָבְדוּ. וַיִּתְפָּרְקוּ
 כָּל הָעָם אֶת נְזֻמֵי הַזֹּהֵב אֲשֶׁר בְּאַזְנֵיהֶם. כִּמְה אֵלֵפוּ
 וּרְבִוּוֹן הָיוּ מִנְזֻמֵיהוֹן תַּמָּן.

לשון הקודש

אָמַר לָהֶם אַחֲרָיו, פְּרָקוּ נְזֻמֵי הַזֹּהֵב. וְכִי
 לֹא הָיָה לָהֶם זָהָב אַחֲרָיו? אֵלֶּיךָ אָמַר
 אַחֲרָיו, בְּעוֹד שֵׁישׁ לָהֶם קְטָטָה עִם בְּנֵיהֶם
 וּנְשֵׁיהֶם, יִתְעַכְּבוּ, וּבִין כֵּן יָבֵא מֹשֶׁה.
 בָּא וּרְאֵה, שְׁנִינֵנו קָשִׁים גְּרִים לְיִשְׂרָאֵל
 כְּסַפְּחַת בְּבִשְׂר חַחִי, כָּל שְׁכָן אֵלֵיךָ שְׁלֵא
 הָיוּ גְרִים כְּדָקָא. מָה הֵם עָשׂוּ? וַיִּתְפָּרְקוּ
 כָּל הָעָם אֶת נְזֻמֵי הַזֹּהֵב אֲשֶׁר בְּאַזְנֵיהֶם.
 כִּמְה אֵלֵפוּ וּרְבִיבוּת הָיוּ מִנְזֻמֵיהֶם שָׁם.

יִשְׁתַּתְּפוּ בְּעַם הַקְּדוֹשׁ לְהֵיוֹת הַכֹּל כֻּלָּל
 אַחַד, וְלֹא יִתְעַרְבוּ הָעָם הַקְּדוֹשׁ בְּעַם
 הַזֶּה בְּכָלל אַחַד, אֵלֶּיךָ מִזֵּב לְהַפְרִידֵם
 מִתּוֹךְ הָעָם הַקְּדוֹשׁ עַד שְׁיָבֵא מֹשֶׁה.
 וְאַחֲרָיו הִתְכַוֵּן לְטוֹב, אֵלֶּיךָ שְׁהִיוּ רַבִּים
 מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ עִמָּהֶם כֻּלָּל.
 וּמִשּׁוֹם כֵּן, כְּשֶׁבֵּא מֹשֶׁה, הֶצְטְרִיךְ לְבַרְר
 וּלְלַבֵּן אֶת הָעָם הַקְּדוֹשׁ מֵאוֹתוֹ חַטָּא,
 וְהִשְׁקָה אוֹתָם הַשְׁקִיָּה, עַד שְׁכַלְם נְבַרְרוּ
 וְלֹא נִשְׁאַרָה כְּהֵם פְּסוּלַת כֻּלָּל.

מַה כְּתִיב, וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיַּצַּר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט וְגו'.
 אַהֲרֹן לֹא אֶסְתַּמֵּר, מֵאֵינֹן תִּרְיַן חֲכִימִין,
 דְּהוּוּ בְּרִישֵׁיהוֹן דְּהָהוּא עֶרְב רַב. חַד מְנִייהוּ הָהוּ
 קָמִיה, וְאַחֲרָא הָהוּ עָבִיד בְּחֶרְשׁוֹי. בֵּינוּ דְּתַרְוּוּיֵיהוּ
 אֲתִיבְעִטּוּ בַּחֲרָא, נְטִלוּ תְּהוּא דְּהֶבֶא, (חַד) תִּרְיַן
 שְׁלִישֵׁי בִידָא דְּחַד, וְשְׁלִישֵׁי בִידָא דְּאַחֲרָא. בְּגִין
 דְּהָכִי אֶצְטְרִיךְ בְּהָהוּא זִינָא דְּחֶרְשָׂא.

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר אִי תְּסִידָא קְדִישָׂא, אַהֲרֹן
 מְשִׁיחָא דְּאַלְהָא רַבָּא, בְּחַסִּידוּתָךְ נִפְלוּ כַּמָּה
 מַעֲמָא קְדִישָׂא. וְאַנְתָּ לֹא הָיִית יָדַע לְאַסְתַּמְרָא.
 מַהוּ עֲבָדוּ. פִּד מָטוּ שִׁית שְׁעֵתִין, וְיִזְמָא הָהוּ
 בְּמַתְקָלָא, נְטִלוּ תְּהוּא דְּהֶבֶא דְּפָרִיקוּ מֵאוּדְנֵיהוֹן.
 מָאִי טַעֲמָא. בְּגִין דְּמֵאֵן דְּאַצְטְרִיךְ לְמַעַבְדַּ חֶרְשָׂא,
 לֹא בָעֵי לְמִיחָם עֵינָיו עַל מְמוֹנָא. וְאֵינֹן אֲמַרִי,
 שְׁעֵתָא קִיִּמָּא לֵן, אִי אָנֹן לֹא מְעַכְבִּין. לֹא שְׁעֵתָא

לשון הקודש

בְּכַה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אָמַר, אִי חֲסִיד קְדוֹשׁ,
 אַהֲרֹן מְשׁוּחַ שֶׁל הָאֵל הַגָּדוֹל,
 בְּחַסִּידוּתָךְ נִפְלוּ כַּמָּה מֵהַעַם הַקְּדוֹשׁ,
 וְאַתָּה לֹא הָיִיתָ יוֹדֵעַ לְהִשָּׁמֵר. מַה עָשׂוּ?
 בְּשֶׁהִגִּיעוּ שֵׁשׁ שָׁעוֹת וְהַיּוֹם הָיָה בְּמִשְׁקַל,
 לְקַחוּ אֶת אוֹתוֹ וְהֵב שְׁפָרְקוּ מֵאַזְנוֹיָהֶם.
 מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שְׁמֵי שְׁצָרִיךְ לַעֲשׂוֹת
 כְּשׁוּפָה, לֹא מִתְבַּקֵּשׁ לְחוּם עֵינָיו עַל מְמוֹן.

מַה כְּתוּב? וַיִּקַּח מִיָּדָם וַיַּצַּר אוֹתוֹ בַּחֶרֶט
 וְגו'. אַהֲרֹן לֹא נִשְׁמַר מֵאוֹתָם שְׁנֵי
 חֲכָמִים שֶׁהָיוּ בְּרֵאשִׁיָּהֶם שֶׁל אוֹתוֹ עֶרְב
 רַב, אֶחָד מֵהֶם הָיָה לְפָנָיו, וְהָאֲחֵר הָיָה
 עוֹשֶׂה בְּכַשְׁפִּים. בֵּינוּ שְׁשֹׁנֵיהֶם הִתְיַעֲצוּ
 בְּאַחַד, לְקַחוּ אֶת אוֹתוֹ וְהֵב, (אחַד) שְׁנֵי
 שְׁלִישֵׁי בִידָא אַחַת, וְשְׁלִישֵׁי בִידָא אַחֲרֵת.
 מִשּׁוֹם שְׁכָךְ צָרִיךְ בְּאוֹתוֹ מִן שֶׁל כְּשׁוּפָה.

לְמִיתָם עַל דֵּהֶבֶא, מִיַּד וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם. מֵאֵי
וַיִּתְפָּרְקוּ. בְּמָה דָּאֵת אָמַר (מלכים א יט) מְפָרַק חָרִים
וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, דְּחִבְלֵי וְתִבְרוּ אוֹדְנִיָּהוּ. בְּכַה
כְּמִלְקֵדְמִין וְאָמַר אֵי עֲמָא קִדְיִשָּׁא אֵי עֲמָא קִדְיִשָּׁא,
דְּקוֹדֶשָׁא בְּרוּךְ הוּא.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּבִכְיָה, וְאָמַר, (שמות כא) וְהִגִּישׁוּ
אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'. הָא אוֹקְמוּהָ
חֲבַרְיָא, אֲזַן דְּשָׁמַע בְּסִינַי, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
עֲבָדִים וְגו'. וְאִיהוּ פָּרִיק עוֹל מַלְכוּת שָׁמַיִם מֵעַלְיָה,
וְזָבִין גְּרַמְיָה לְאַחַר, תְּרַצַּע. וְאֵלִין תִּיבְיָא רְשִׁיעִין,
גּוֹבְרִין בִּישׁוּן, בְּתִיאֹבְתָא דְלַחוּן לְמַחְדָּר
לְסַרְחַנִיָּהוּ, לָא בָּעוּ מְנַשִּׂיָּהוּן וּבְנִיָּהוּן אֶלָּא חֲבִילוֹ
אוֹרְחִיָּהוּ (ס"א אוֹדְנִיָּהוּ) וְאִתְפָּרְקוּ מֵעוֹל שְׁמַיָּא דְּפָקִיד
לְהוּ מוֹשֶׁה, וְתִבְרוּ אוֹדְנִיָּהוּ, דְּלִית לֹון חוּלְקָא
בְּשָׂמָא קִדְיִשָּׁא, וְעֲמָא קִדְיִשָּׁא.

לְשׁוֹן הַקּוֹדֶשׁ

וְהִגִּישׁוּ אֲדָנָיו אֶל הָאֱלֹהִים וְגו'. הָרִי
פְּרֻשׁוֹת הַחֲבָרִים, הָאֲזַן שְׁשִׁמְעָה בְּסִינַי
(ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים וְגו',
וְהוּא פָּרַק עַל מַלְכוּת שָׁמַיִם מֵעַלְיוֹ וּמְכַר
עֲצָמוֹ לְאַחַר – תְּרַצַּע. וְאֵלִין הָרְשָׁעִים
הַחֲזִיבִים, אֲנָשִׁים רָעִים, בְּתִשׁוּקְתָם לְחֹר
לְסַרְחוֹנָם לָא רָצוּ מְנַשִּׂיָּהֶם וּבְנִיָּהֶם אֶלָּא
הִשְׁחַתְתּוּ דְרָפָם (אֲזַנְיָהֶם), וְהִתְפָּרְקוּ מֵעַל

וְהֵם אוֹמְרִים, הַשָּׁעָה עוֹמְדַת לָנוּ, אִם
אֵינְנוּ מְעַכְבִּים. זֹו אֵינָה שָׁעָה לְחוּס עַל
הַזֹּהֶב. מִיַּד – וַיִּתְפָּרְקוּ כָּל הָעָם. מַה זֶה
וַיִּתְפָּרְקוּ? כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (מלכים א יט) מְפָרַק
חָרִים וּמְשַׁבֵּר סְלָעִים, שֶׁהִשְׁחִיתוּ וְשִׁבְרוּ
אֶת אֲזַנְיָהֶם. בְּכַה כְּמִקְדָּם וְאָמַר, אֵי עַם
קְדוֹשׁ שֶׁל הַקּוֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא.

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּבִכְיָה וְאָמַר, (שמות כא)

מָה עֲבֹדוּ. פְּלִיגוּ תַרְוִייהוּ הֵהוּא דְהֶבֱא, חַד נָטִיל
 תַּרְיִן שְׁלִישִׁין, וְחַד שְׁלִישׁ. קָמוּ לְקַבֵּל שְׁמֵשָׁא,
 בְּשִׁית שְׁעֵתִין. עֲבֹדוּ חֲרָשִׁיהוּ, וּבְלָטוּ בְלָטִיהוּן
 בְּחֶרְשָׁא דְפּוּמָא. פִּיּוּן דְּמָטָא שִׁירוּתָא דְשִׁבְעַ,
 אָרִימוּ תַרְוִייהוּ יְדִייהוּ עַל יְדֵי דְאַהֲרֹן. (וּמְנַלֵּן דְּמִנְדָּא
 דְּתַרְוִייהוּ יָד מִפֶּל חַד נָטִיל וְלֹא יִתִּיר) דְּכִתִּיב וַיִּקַּח מִיָּדָם, תַרְוִייהוּ
 חָיו, וְלֹא יִתִּיר. פִּיּוּן דְּאִיהוּ קַבִּיל מִיָּדָם (ס"א תְּרִי וְלֹא
 יְדִיָּהֶם), קִלְא נָפִיק וְאָמַר, (מִשְׁלֵי יֵא) יָד לְיָד לֹא יִנְקָה
 רַע, דְּכִתִּיב כִּי בָרַע הוּא. אֵייתִי רַע לְעֵלְמָא.

רָזָא דְּמִלָּה. אֵינּוּן רְשָׁעִים חֵיבִין חֲרָשִׁין בְּנוֹי
 דְּבַלְעָם חֵיבָא, בְּנֵי בְנוֹי דְּלָבָן רְשִׁיעָא, חָמוּ
 דְּכּוּם שֶׁל בְּרָכָה בִּימִין אִיהוּ, וּמִן יְמִינָא אֲתַקַּף
 תְּדִיר. (ס"א יִתִּיר) אָמְרוּ, אִי יְהֵא בְּסִטְר דָּא, הֵהוּא
 רִישָׁא דִּימִינָא, הָא תּוּקְפָא דִּילָן בְּדַקָּא יְאוּת.

לשון הקודש

אַהֲרֹן, (וּמְנַלֵּן שְׁמַחֲדָא שֶׁל שְׁנֵיהֶם נָטִיל יָד אַחַת וְלֹא יוֹתֵר)
 שְׁכַתּוּב וַיִּקַּח מִיָּדָם. שְׁנֵיהֶם הָיוּ וְלֹא
 יוֹתֵר. פִּיּוּן שְׁהוּא קַבִּיל מִיָּדָם (שְׁתֵּי, וְלֹא
 יְדִיָּהֶם), יִצָּא קוֹל וְאָמַר, (מִשְׁלֵי יֵא) יָד לְיָד לֹא
 יִנְקָה רַע, שְׁכַתּוּב כִּי בָרַע הוּא. הִבִּיא
 רַע לְעוֹלָם.

כּוּד הַדְּבָר – אוֹתָם הַחוּמָאִים הַרְשָׁעִים
 מְכַשְׁפִּים בְּנֵי בַלְעָם הַחוּמָא, בְּנֵי בְנוֹי
 שֶׁל לָבָן הַרְשָׁע, רְאוּ שְׂכּוּם שֶׁל בְּרָכָה

שֶׁל שָׁמַיִם שְׁעוּהָ אוֹתָם מִשָּׁה וְשָׁבְרוּ
 אֲזִינֵיהֶם, שְׁאִין לָהֶם חֶלֶק בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ
 וְהָעַם הַקְּדוּשׁ.

מָה עָשׂוּ? חֶלְקוּ שְׁנֵיהֶם אוֹתוֹ הַזֹּהֶב,
 אַחַד נָטִיל שְׁנֵי שְׁלִישִׁים, וְאַחַד שְׁלִישִׁי.
 עָמְדוּ בְּנֶגֶד הַשֶּׁמֶשׁ בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת. עָשׂוּ
 כְּשִׁפְיָהֶם וּכְשִׁפּוֹ בְּלַחְטֵיהֶם בְּכִשּׁוּף שֶׁל
 הַפֶּה. פִּיּוּן שְׁהִגִּיעָה רְאשִׁית הַשְּׁעָה
 הַשְּׁבִיעִית, שְׁנֵיהֶם הִרִימוּ יְדֵיהֶם עַל יְדֵי

בֵּינָן דְּמָטָא שְׁבַע שְׁעֵתִין דְּיוֹמָא, יַהֲבוּ לִיהּ לְאַהֲרֹן
 מִיד. אִי אִיהוּ הָוָה אָמַר לֹזֵן שׁוּוּ לִיהּ
 בְּאַרְעָא בְּקַדְמוּתָא, וְאַנָּא אֲטוּל, לָא הָוּוּ יַבְלִין
 בְּחַרְשֵׁייהוּ כְּלוּם, אֶלְא מִיָּדָם נָטַל. וּקְרָא מְתַרְעָם
 וְאָמַר, וַיִּקַּח מִיָּדָם, חָמוּ מָה עֲבַד אַהֲרֹן גְּבַר נְבִיאָה
 גְּבַר חַפִּים, לָא יָדַע לְאַסְתְּמָרָא, דְּאִילוּ נָטִיל
 מְאַרְעָא, כָּל חַרְשֵׁין דְּעֶלְמָא לָא הָוּוּ יַבְלִין
 לְאַעְלָחָא. אֲבָל בְּמָה אַעְלָחוּ בְּעוֹבְדָא דָּא, בְּגִין
 דְּוִיקַח מִיָּדָם וְלֹא מְאַרְעָא.

וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרָט, (שמות לב) לָא נְמָה דְּחַשְׁבִּין בְּגִין
 נְשָׂא, דְּעֲבַד צִיּוּרִין בְּמַחֲוּגָה, אוּ בְּמִלָּה
 אַחְרָא. אֶלְא אַתָּא קְרָא לְאוֹכְתָא מְלָה, דְּאַהֲרֹן לָא
 יָדַע לְאַסְתְּמָרָא. אִילוּ כֵּד נָטַל מִיַּדְהוֹן, הָוָה שְׂדֵי

לשון הקודש

אִישׁ נְבִיא, אִישׁ חֲכָם, שְׁלֹא יָדַע
 לְהַשְׁמַר. שְׁאֵלוּ נָטַל מִן הָאֲרִיז, כָּל
 בְּשָׂפִים שְׁבַעוּלָם לָא הָיוּ יְכוּלִים
 לְהַעֲלִית. אֲבָל בְּמָה הִעְלִיחוּ בְּמַעֲשֵׂה
 הָזֶה? מִשּׁוּם שׁוֹיִקַח מִיָּדָם, וְלֹא מִן
 הָאֲרִיז.

וַיַּצַּר אֹתוֹ בַּחֲרָט. לֹא כְּמוֹ שְׁחוֹשְׁבִים
 בְּגִין אָדָם שְׁעֲשֵׂה צִיּוּרִים בְּמַחֲוּגָה אוּ
 בְּדָבָר אַחֵר. אֶלְא בָּא הַכְּתוּב לְהוֹכִיחַ
 אֶת הַדָּבָר, שְׁאַהֲרֹן לֹא יָדַע לְהַשְׁמַר.

הִיא בְּזִמְיָן, וּמַהֲזִמְיָן מִתְחַזְקַת תְּמִיד
 (יִתְחַ), אָמְרוּ, אִם יִהְיֶה בְּעַד הָזֶה אוֹתוֹ
 רֹאשׁ שֶׁל הַזִּמְיָן, הָרִי הִעֲצָמָה שְׁלָנוּ
 כְּרֹאוּי.

בֵּינָן שְׁהִגִּיעַ שְׁבַע שְׁעוֹת שֶׁל הַיּוֹם, נִתְּנוּ
 לוֹ לְאַהֲרֹן מִיד. אִם הוּא הִיָּה אוֹמֵר לְהֵם
 שִׁימוּ אוֹתוֹ בְּאֲרִיז בְּתַחֲלָה וְאַנִּי אֲטוּל –
 לֹא הָיוּ יְכוּלִים בְּכַשְׂפֵיהֶם לַעֲשׂוֹת כְּלוּם.
 אֶלְא נָטַל מִיָּדָם, וְהַכְּתוּב מְתַרְעָם
 וְאָמַר, וַיִּקַּח מִיָּדָם. רְאוּ מָה עֲשֵׂה אַהֲרֹן